
F-planer og Arbeidsretten

FRA FORENINGEN

AARSETH HP

I november 1995 sa arbeidsgiveren opp de lokale avtalene om forlenget arbeidstid, såkalte F-planer, for legene ved Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal. Mot vanlig praksis aksepterte legene oppsigelsene, og begrunnet dette med at kummerlige arbeidsforhold medførte at de ikke lenger orket de lange arbeidsdagene.

Denne hendelsen førte til en vekkelse blant kolleger ved mange sykehus. Man oppdaget at det faktisk gikk an å si opp F-planer, og det kom slike oppsigelser ved en rekke sykehus.

Oppsigelsene bredte seg

Kommunenes Sentralforbund (KS) hevdet at legene ved sykehuset i Ålesund ikke hadde rett til å la være å inngå avtale om F-plan. Legeforeningen tilbakeviste påstanden, og det ble i første omgang akseptert. Etter hvert som oppsigelsene bredte seg, økte KS' bekymring. Samtidig anmodet sentralstyret i Legeforeningen de tillitsvalgte om å påvirkemedlemmene til ikke å si opp frivillige avtaler om forlenget arbeidstid mens nåværende tariffavtaler gjelder.

Anmodningen hadde begrenset effekt, og KS gav beskjed om at oppsigelsene ville bli brakt inn for Arbeidsretten med påstand om at de var tariffstridige og ulovlige, og med påstand om brudd på fredsplikten. 8. mars undertegnet imidlertid Legeforeningen og KS en protokoll der partene sa seg enige i at legene når som helst i avtaleperioden lovlig kan si opp avtaler om bruk av forlenget arbeidstid, men at oppsigelser som har til hensikt å legge press på den andre parten for å endre lønns- og arbeidsvilkår, er uforenlige med fredsplikten. Legeforeningen sa seg igjen villig til å gjøre sitt beste for å få medlemmene til å prolongere F-planer av hensyn til forestående forhandlinger. Arbeidsgivernes skulle på sin side bidra til at det lokale arbeidet som var satt i gang for å bedre legenes arbeidssituasjon, skulle fortsette med uforminsket styrke.

F-planene ble prolongert

Kolleger over hele landet fulgte sentralstyrets oppfordring. F-planer ble prolongert, og det ble ikke levert flere oppsigelser. Men da enkelte sykehuseiere samtidig stanset det lokale arbeidet for å rette på arbeidsforholdene, førte det til nye oppsigelser ved flere sykehus.

KS bad Legeforeningen legge ytterligere press på sine medlemmer. Legeforeningen hevdet at man hadde gjort det som var mulig.

KS stevnet deretter Legeforeningen for Arbeidsretten, med påstand om at oppsigelser av F-planer ved Regionsykehuseti Tromsø og Sentralsjukehuset i Rogaland var tariffstridige og ulovlige. Det ble lagt ned påstand om at Legeforeningen hadde opptrådt tariffstridig og ulovlig ved ikke aktivt å gripe inn. KS krevde at Legeforeningen skulle pålegges å ta i bruk alle tilgjengelige midler for å stanse oppsigelsene av F-planer og avverge ytterligere oppsigelser.

Arbeidsretten behandlet saken 15. mai, og dom falt 20. mai.

Frifinnelse

Under forhandlingene hevdet KS igjen at legene ikke hadde rett til å si opp F-planer hvis ikke oppsigelsen var begrunnet i hensyn til sykehusets drift. Dette ble blankt avvist av Arbeidsretten, som slo fast at begge parter når som helst har rett til å si opp F-planene uten begrunnelse. Deretter behandlet Arbeidsretten F-plan-oppsigelsene ved de to sykehusene. KS hevdet at oppsigelsene var knyttet til krav om høyere lønn og bedre arbeidsbetingelser. I retten ble det dokumentert at det var sykehuseierne som hadde tilbudt bedre lønn og endrede arbeidsvilkår for å motivere legene til å fortsette i F-planer. At legene hadde svart på tilbudet, kunne ikke retten se var grunnlag for å hevde at oppsigelsene var tariffstridige. Med fem mot to stemmer frifant Arbeidsretten Legeforeningen ved begge sykehus.

Andre oppsigelser var ikke brakt inn for retten, og når domstolen ikke fant oppsigelsene i Stavanger og Tromsø ulovlige eller tariffstridige, kunne ikke Legeforeningen dømmes for ikke å ha grepet inn for å få trukket oppsigelsen tilbake. Dermed ble det frifinnelse på alle punkter.

Gledelig dom

Dommen i Arbeidsretten er meget gledelig. Den slår fast at avtale om forlenget arbeidstid inngås av to likeverdige parter lokalt, og at begge har den samme selvstendige rett til å si opp avtalene. Hadde resultatet blitt et annet, ville det medført at Legeforeningen ikke kunne ha en særavtale som åpner for å avtale forlenget arbeidstid. Det ville blitt en katastrofe for norske sykehus.

Etter et fellesmøte mellom lønnsutvalget, tariffutvalget og sentralstyret, sendte sentralstyret et brev til de hovedtillitsvalgte ved sykehusene. I brevet sier sentralstyret at det av hensyn til den sentrale forhandlingssituasjonen, er

uheldig om det skjer ytterligere oppsigelse av F-planer.

Justeringsforhandlingene i KS-området skal finne sted i slutten av juni, og før sommerferien vil vi viteresultatene. Hvis Legeforeningen aksepterer tilbudet vi får, og inngår ny avtale for en toårsperiode, må vi anta atbetingelsene er så gode at legene vil se seg i stand til å arbeide utover normalarbeidstid, slik sykehusene trenger. Dette må i så fall ikke bli en sovepute for sykehuseierne. Vi har til ettertrykk fått demonstrert hvordanarbeidsgiverne har forsømt sitt ansvar overfor legene som arbeidstakere. Nå forventer vi at sykehuseierne tar kraveneom bedre arbeidsforhold på alvor. Men samtidig har vi et arbeid å gjøre for å bedre vår egen arbeidssituasjon. Ifellesskap må sykehuseierne og legene nå finne løsninger som kan bidra til å bringe arbeidsgleden tilbake tilsykehuslegene.

Hans Petter Aarseth
president

Publisert: 10. juni 1996. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juni 2026.